„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску, Србију, Црну Гору и друге стране земље:

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. год	К 8·50	11·50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова
Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 165. У Новом Саду, у петак 23. августа (5. септембра) 1913. Година XXIX.

Да се не преваре.

Положај хрватско-српске коалиције је јасно означен. Не једаред, него толико пута је казано, да је хрватско-српска коалиција још *једина* странка у Хрватској, која стоји на основи нагодбе од године 1868. између Хрватске и Угарске. Хрватско-српска коалиција прешла је преко онога, да је нагодба од године 1868. на основу *октројисанога* изборнога реда и под притиском из Будимпеште склопљена. Увело се, да је нагодба правоваљана и да је могуће на основу исте очувати државноправни положај Хрватске према Угарској.

Кад досадањи покушаји у Хрватској нису успели да се још тешњи одношај између Хрватске и Угарске створи него што је нагодба од године 1868. установила, па се вре ђала нагодба од стране Угарске, онда шта је могло друго следовати него да влада у Будимпешти *оберучке* прихвати становиште хрватско-српске коалиције, која на основи нагодбе од године 1868. *омогућава правилан одношај* између Хрватске и Угарске. Ово је требало за угарску владу да буде тим пре повољно, што је *странка права* на уста *Цезара Акачића* изјавила, да она драговољно прима све оно *добро*, што би хрватско-српска коалиција за Хрватску у Будимпешти израдила.

Па ипак у Будимпешти никако да се одлуче за хрватско-српску коалицију, како би једном престале трзавице у Хрватској. Да је хрватско-српска коалиција једина странка, с којом се дају установити правилни државноправни одношаји у Хрватској, то је сасвим јасно била увидела и негдања мађарска коалиција. Само што је исту мађарску коалицију после завео мађарски шовинизам, па је са железничком прагматиком и другим повредама нагодбе у Хрватској *све* пореметила. Дошло је до покора са баном *Павлом Раухом*. Али после Раухова пада означио је нико други него баш гроф *Теодор Пејачевић*, да је консеквенција Раухова пада требала бити *рестаурација хрватско-српске коалиције*.

И ту мора човек застати, да се сети, како је хрватско-српска коалиција баш после пада барона Павла Рауха морала *искусити*, да се у свој им надама *јако преварила*.

Познато је, да је гроф *Куен-Хедервари*, за време свога дугогодишњега бановања као миљеник Будимпеште, био најомраженија личност у Хрватској. Али кад је гроф Куен-Хедервари постао угарски министар-председник, хрватско-српска коалиција у интересу земље гледала је да му се приближи, пошто је и он гледао да дође до додира са хрватско-српском коалицијом, да би једном уредио ствари у Хрватској. Највећи негдањи противници Куенови као *Грга Тушкан* и други из хрватско-српске коалиције, имали су поверљиве договоре са Куеном. Нико *није* тада сумњао о рестаурацију хрватско-српске коалиције. Али *није* следовала рестаурација хрватско српске коалиције, већ је гроф Куен-Хедервари у Хрватској створио нешто *треће*. Постао је баном др. Никола пл. *Томашић*, који је истина *лично* заступао државноправни положај Хрватске према Угарској, али који је према упутству из Будимпеште морао заступати старо мађарско-унијонистичко становиште, па га је ипак напослетку мађарски шовинизам срушио. Следовао је за тим први *комисаријат под Цувајем*, па још гори него Раухови покори. Настала је суспензија свију закона. Дошао је први атентат на комесарство. И Цувајев комисаријат *није* могао при премити земљиште, да би се могао саставити хрватски сабор. И Цувај је пао. Али се међутим образовала нека тобож' *странка* без *икаквога корена у народу*, а то је странка *народнога напредка*, која није ништа друго, него Тисина мађарска „странка рада“. Па чудновато, да се у тој тобожњој странци нашли *заједно*: Пејачевић, Томашић, па злогласни *Раух*. У ту странку уздали су се власници у Будимпешти. Каква *бесмислица*! Са том странком наравно да хрватско српска коалиција није могла преговарати.

Дошао је *други комисаријат* у лицу барона *Скерлеца*. Ово је већ била увреда за Хрватску. Следовао је други *атентат* на комисаријат. Јесу ли и какви су договори били између барона Скерлеца и хрватско-српске коалиције, то ми не знамо. Доста, да је *атентат*, осим што се по себи имао жалити, утицао најнеповољније на хрватско-српску коалицију.

Одношај хрватско-српске коалиције према барону Скерлецу *алтерирао* је, *пореметио* је одношај са *хрватском странком права*. Не мислимо ту *франковце*, који су нека *псевдо*-странка права, опсенарска странка, већ мислимо странку права под вођством *Мила Старчевића*. Ми морамо замерити тој странци, што је поводом догађаја на Балкану потегла *противност* између хрватске и српске политике, дакле и противност са хрватско-српском коалицијом. Не би ваљало потезати догађаје на Балкану, да се Срби стављају у *сумњиву* светлост а да се ојача наклоност за *„праву хрватску политику“*. Срби у Хрватској *не могу* никако упливисати на европску политику погледом на Балкан, и према томе сасвим је *ирелевантно* држање Срба у Хрватској, *лојалност* Срба у Хрватској не би се смела *доводити у сумњу*.

Данашњи положај у Хрватској, чини нам се, да *врло наличи* на положај, кад је хрватско-српска коалиција преговарала са Куен-Хедеваријем. Па с тога се бојимо, да би се хрватско-српска коалиција и са Скерлецом *могла преварити*. Иначе ми питамо: *шта оклевају у Будимпешти*? Зар би *реконвалесценција* барона Скерлеца могла бити повод да се у Загребу баш *ништа* не чини, да би се положај у Хрватској *расчистио*?

Хрватско-српска коалиција *требала би једном да је на чисто*, шта се хоће у Будимпешти. Ако се хоће нека врста хрватске франковачке политике, *нека им буде*. Са том политиком не ће у Будимпешти никада постићи да саставе такав хрватски сабор, који би био израз воље народа, и Хрвата и Срба.

914.—1914.

— Искрена словенска реч свој оној нашој (жалибоже!) неискреној и злурадој „словенској“ браћи Словенцима, Хрватима, Чесима и Пољацима, који су суделовали на последњем словеначко-хрватском католичком великом (четиродневном) збору у Љубљани демонстровавши тиме против све остале (на име: православне, протестантске и муслиманске) **браће своје и тиме се у највећој мери огрешивши о солидарност свих Словена у Хабсбуршкој монархији** — а у часу, кад се аустријски Немци (Доберниг-овци) и Мађари (Семере-јевци) **договорно, споразумно** најживље спремају, да још већма него до сада потисну и притисну Славене „о зид“, једном речју, дакле, **починивши тим небратским поступком својим издајство Славенства и** (зрело, разумно схваћених, дакле правих) **животних интереса хабсбуршке монархије. —**

I.

„... Ne biaše Rimu i zapadu dosta, što su se miroljubivi Jugoslaveni ponajviše njegovim uplivom zavadili medju sobom. On je proti njima, a navlastito proti malenoj Bosni, podizao iste silne vojske krstonosne, kojima se je jedva veliki svet azijatski protiviti i odbraniti mogao. Književnost slavenska, koja se je po sledbenicih vere iztočne već u 9. stoleću, a poslie po bogomilih razplodjivati počela, ugašena je u Bugarskoj, Srbiji, Bosni, Dalmaciji, Hrvatskoj i Slovenskoj uplivom duha rimskog i silovitom zabranom jezika slavenskog.

Još danas traje žalibože ova borba duha rimskog i zapadnog proti duhu slavenskom i istočnom, i još danas vide se njezine posledice u svih pokrajinah jugoslovenskih, navlastito u zemlji bosanskoj. Pokrajina ova sakrivena je istinabog oku izobraženoga sveta gustom koprenom vazda tajnost ljubećeg apsolutizma i tvrde sile, prirodjene azijatskomu življu. Ali kad i kad poviri pitljivo rodoljubno oko suseda preko Velebića i Šumadije, te vidi u sred nereda, koji tu od vekova vlada, još uvek one tajne organe, koje ovamo presadi zapad u srednjem veku i koji tu rasplodiše kroz lukave spletke i preteranosti: večne smutnje, večna nepoverenja, večne progone i večno bdenje raznih čovečjih strastih. Da nije ovih organah, Bosna bi bila s nova uskrsnula zajedno sa Srbijom i s njome bi bila sva okružna zemlja jugoslavenska kraj Dunava, Save i Jadranskoga Mora, kraj Cetine i Neretve, kraj Drine, Marice i Strumnice hitrije napredovala u duhu slobode i narodnosti . . .“

(Суд славнога *Ивана Кукуљевића Сакцинскога* о (верском) Риму изречен у бесмртном делу његову: „Arkiv za povesnicu jugoslovensku.“ Књ. II. стр. 3.)

У просветном и политичком главном средишту *братскога* нам племена словенскога (словеначкога), у дивној Љубљани, нарочити „народни прославни“ одбор последњих неколико недеља је тако рећи дан и ноћ неуморно чинио све могуће припреме, да — како је *званично* објавио и нагласио — цело Словенство (т. ј. словеначко племе) *у знак своје велике и истрајне привржености и верности престолу и отаџбини* што достојније, сјајније и величанственије прослави *65-огодишњицу владања Његова Величанства нашега седога владара и 100-годишњицу поновног припојења словеначких земаља Аустрији*, одредивши за то пуна четири дана, на име почевши од дана 24. па до 27. дана месеца августа тек. год. по нов.

Побуде за ову велику прославу, дакле, *овако у овом смислу*, како их је поменути одбор *званично* у свима аустријским великам немачким листовима објавио, у потпуној су мери патриотске; родољубиве су и отачаствољубиве и са најширега (хабсбуршко-монархијскога) становишта. По томе би, дакле, по себи се разуме, патријотска дужност била свима Славенима у Хабсбуршкој монархији, а нарочато јужним Славенима, па тако дакле и нама православним Србима, да смо што достојније и бројније било лично, било у духу учествовали у тој прослави, тим свечаностима. Јер како је исти прославни одбор *званично* објављивао и наглашавао, како то прошлих недеља могосмо видети из аустријских званичних и полузваничних листова, да ће цела та у највећим размерима заснована „народна“ и „земаљска“ прослава имати бити највиднији и најсјајнији („демонстративни) израз и доказ непоколебиве оданости и верности словенскога племена према Хабсбуршком престолу, онда се с пуним правом могло претпоставити и очекиеати, да браћа наша Словенци ни као Словени ни као *просвећени* људи, а ни као *трезвени приврженици и искрени доброжелиоци* Хабсбуршкоме Дому, пред којим смо **сви без разлике народности и вера**, и по Божијим и по државним законима потпуно једнаки и равноправни, као деца једног оца пред тим својим оцем, — велимо: онда се с пуним правом могло претпоставити и очекивати, *да браћа наша Словенци ни на једној једитој од тих многих свечаности неће ни на који начин ни најмање вређати верске осећаје* **своје једнокрвне** *браће*, дакле нас православних Срба, као и наше и њихове, дакле заједничке нам једнокрвне браће муслиманске вере. Руководећи се на тај начин, дакле, већ једном и они (т. ј. Словенци) оним — и са **хришћанског** становишта вечито увишеним, а уз то данас, у јеку начела народности (национализма) *потпуно савременим, напредним* и по томе дакле за **све** Славене у Хабсбуршкој монархији (без разлике племенâ и вера) **једино спасоносним** начелом: **Брат је мио, које вере био!**

И без сумње *најдраговољније*, управо *најодушевљеније* бисмо и ми *православни* Срби са свих страна простране нам монархије похитали, да било лично, било у духу суделујемо у тима „родољубивим“ и отачаствољубивим великим свечаностима миле нам браће словеначке. Сва би наша просветна друштва била

на истима заступана по својим највиђенијим члановима. Многима нашим имућнијим појединцима пак би то био најзгоднији и најугоднији повод, да оду у ону и са својих ретких природних красота чувену Љубљану, и ту на окупу виде и лично поздраве цвет своје миле *једнокрвне*, а данас-сутра шта више и сасвим **једнојезичне** браће! (Ово последње, т. ј. да ће браћа наша Словенци данас-сутра имати с нама и **један и исти** језик, судити можемо по свима најповољнијим знацима, који су се уопће у последње време показали, а нарочито то можемо судити по *предлогу самога председника „Матице Словенске“* Дра Франа Илешића, изнесеном пре четири месеца у *потпуно трезвеном и напредном*, а поврх свега тога **искрено славенском** духу уређиваном дневнику: „*Slovenski Narod*“, по којем предлогу би Словенци *ради својега напрешка у сваком погледу безусловно морали што пре усвојити српски језик за свој књижевни језик*, као што су пре 80 година то учинили и Хрвати по савету тадањега својега најтрезвенијега родољуба Људевита Гаја, од којега времена се у хрватској књижевности више није употребљавало тако звано „кајкавско“ и „чакавско“ наречје, које је дотада у истој књижевности тако рећи превлађивало.)

Сви они пак (било просветна друштва, било родољубиви појединци), који не би могли онамо, у Љубљану, отићи, у духу би ипак **сви** били тамо. И за доказ тога летило би било безброј брзојавних, писмених и новинских поздрава и честитака нашој милој браћи Словенцима! Како да не! Та за Бога милога: **крв није вода!**

Би, би, како да не! Летили би небројени одушевљени и красноречиви поздрави наши онамо у лепу Љубљану! Би, би — **само да смо од куд, којом срећом и ми православни Срби били позвани на ту прославу!** Али, — на највећу жалост не само нас православних Срба, него и свих **свесних** и **правих** Славена у Хабсбуршкој монархији — ни једна наша просветна установа или друштво наше, ни једна личност у целом Српству није добила никова позива од дотичнога прославнога одбора. Шта више још ни један једини српски лист није добио такав позив, из којега би дотично уредништво **за времена** могло савнати програм целе те **четиридневне** прославе. Дочим су сви аустријски немачки листови без разлике „боја“, дакле и признати најзравитији **славенождерски** пангермански и жидовски листови добили **за времена** такове позиве и програме, а то се најбоље види по томе, што су **сви** ти листови **на десет или бар недељу дана пре те прославе** донели дуже или краће **брзојавне** вести о тој прослави, на крају којих се **особито наглашавало**, како ће том приликом словеначко и хрватско племе **демонстровати са својим осећајима непоколебиве верности и оданости према** нашем владаоцу и владалачком дому, што је приређивачки одбор очевидно једино само тога ради учинио, да на исту прославу **већ унапред** сврати пажњу не толико (аустријско-немачкога) јавнога мнења, колико управо данашњих бечких најмеродавнијих кругова, а у првом реду — разуме се — самога царскога и краљевскога двора!

Већ сама та околност, дакле, да дотични приређивачки одбор није нашао за вредно, да ниједно једито српско друштво, ни једног једитог Србина и ни један једити српски лист позове на исту прославу или бар о истој извести, дочим је на исту позвао или о истој *унапред* известио и **најзлогласније** аустријско-немачке **славенождерске** листове — већ та околност сама по себи би нас као *свесне* Славене морала у највећој мери растужити и ражалостити, а нада све испуњавати **црним слутњама и смутњама: чему све то?!..**

Најновије вести из Србије.

— Заслужени одмор. — Српска одликовања грчким и румунским државницима и официрима. — Извоз стоке опет слободан. — Велика железничка несрећа. — Реконструкција министарског кабинета. — Нетачни гласови о разграничењу Србије и Црне Горе. —

(Телеграм српског Пресбиро-а „Бранику“.)

Београд, 21. VIII. (3. IX.)

Престолонаследник **Александар**, принчеви **Павле** и **Арсен** отпутовали су на француску Ривјеру; принц **Ђорђе** отпутовао је у Карлове Вари. Краљ **Петар** се већ налази у Рибарској Бањи, а војвода Радомир **Путник** иде у Глајхенберг. Министар унутрашњих дела Стојан М. **Протић** иде у Врњачку Бању.

Краљ Петар је одликовао грчког министра-председника **Венизелоса** и министра иностраних дела **Коромиласа** орденом Белог Орла првог степена. Српске ордене су добили и многи грчки и румунски дипломате и официри.

Забрана **извоза стоке** изван земље престала је важити.

Код Цепа се је јучер после 5 сати у јутро **сударио путнички воз** за Скопље **са војничким возом** за Смедерево. О тој железничкој катастрофи јављају ове појединости: Путнички воз имао је чекати пролазак војног воза, али како је овај био задоцнио, један млађи чиновник пропустио је путнички воз до идуће станице. Међу тим код излаза из станице **налетио је војнички воз на путнички.** Судар је било немогуће спречити и **судар беше страховит** по последицама. Саме машине нису повређене, само два вагона војног воза су оштећена. У путничком возу није било жртава, али **војници** у војном возу **стајали** су **на платформама и вагонским крововима** те их је **судар побацао на земљу** тако, да је према ноћашњим вестима **погинуло 7 војника, 17 војника је тешко, а 30 лако повређено.** Ложач воза сав је спарен кључалом водом. Већу несрећу спречио је машиниста, који је успорио путнички воз. Рањеници из ове несреће пренесени су у Лесковац.

Овдашња „Штампа“ јавља, да је **реконструкција кабинета** учињена зато, јер се министар привреде Коста **Стојановић** морао уклонити, пошто је раније више пута давао јавне изјаве, којима се **одупирао попуштању Аустрији у економским питањима**, а то није пријатно Бечу пак би Стојановић био сметња **скорашњим преговорима**, које министар-председник **Пашић** жели почети с Бечом. Због тога, што министар привреде К. Стојановић није хтео мењати своја гледишта, морао се уклонити са министарског места поред све своје вредноће и врсноће, коју сви признају.

Поводом гласа, да су данас отпутовали из Београда црногорски делегати, проноси се у неким новинама глас, да су услед нових инструкција са Цетиња и због накнадног тражења читаве Метохије запели преговори о разграничењу са Црном Гором, и да ће, према ранијем уговору, ствари пресудити грчки и румунски краљ. Обавештени кругови тврде, да је споразум пред Пашићев одлазак био готов осим неких ситница, те да се сада ради само о тим ситницама. Све кад се не би одмах дошло до споразума у свему, то не би утицало на обостране односе. Званично се саопштава: Вукотић је морао данас отпутовати на Цетиње због неодложних послова, због чега је дефинитивно решење питања о разграничењу одложено. Разграничење ће се спровести према ранијем братском споразуму, у којем је предвиђена и арбитража.

Ново стање на Балкану.

— Пашић у Аустрији. —

Српски министар-председник Пашић налази се на лечењу у Маријанским Лазњама у Чешкој, а путујући тамо, задржао се неколико сати у Бечу. Неке новине бележе његову изјаву о односима Србије са Аустро-Угарском. Србија, рекао је Пашић, не ће терати ни руску ни аустријску политику, него српску, али жели добре и пријатељске односе са Аустро-Угарском. Нема сумње, да ће Пашић употребити сву своју дипломатску вештину, да до тих добрих односа дође, а такођер постоје оправдане наде, да бечка дипломатија не ће пропустити ову ретку прилику, како би поправила оно, што је у последње време покварила на Балкану. Данас су српски државници отворили аустро-угарској трговини и индустрији врата на Балкан и бечка дипломатија не треба та врата да затвори.

— Македонствовање по Европи. —

Неколико се професора из Софије размилило по Европи и кука за Македонијом. Не може им се на томе замерити, али се ипак том македонствовању по Европи не може приписати неки политички значај. Бугари, пре свега, ваља да се поуздају у се, и да се изнутра почну прибирати. „Србобранов“ београдски дописник извештава, да је тај процес у Софији већ почео.

Професори из Софије одлазе и у словенска средишта и богораде; били су у Брну, а сада се налазе у Прагу. Тамо кукају, *како ће Срби посрбити Македонију и у томе гледају велику трагедију.*

Са општег словенског гледишта, међу тим, **сасвим је свеједно, да ли ће Македонци бити Бугари или Срби;** главно је, да буду Словени, још је главније, да дођу до мирног живота. Српска је власт за миран живот народа у Новој Србији врло велика гарантија.

— Бугарски протест. —

Из Софије је јављено, како су бугарски учитељи из Македоније упутили европској дипломатији протест против тобожњих прогона Бугара у Македонији. На томе је протесту потписано 95 учитеља. Кад се зна, да је у Македонији било око две тисуће учитеља, онда је довољан знак за лабавост бугаштва у Македонији, кад такав протест не потпише ни стотину учитеља.

— Бугарски покрет за римскога папу. —

Из Софије јављају, како је тамо после букурешкога мира настао покрет против источно-православне цркве, а за признање римскога папе. Тај покрет највише подржавају Бугараши из Македоније, јер не ће да потпадну под српску и грчку цркву, пошто се боје однарођавања.

Ова се вест може озбиљно узети у толико, ако хоће да се зна, какве ће још каламбуре правити Бугараши и они, који су живили од Македоније.

Што се пак тиче неког верског покрета Македонаца, тај се данас не може више правити у Софији, него у самој Македонији. Тамо пак то је питање решено, јер су се екзархисте прикључиле београдској митрополији.

— Измена заробљеника. —

Београд, 21. августа.

Данас се у два специјална воза шиљу бугарски заробљеници до пограничног места Сукова, где ће се изменити са српским заробљеницима.

Данас саобраћа први воз са Софијом.

— Бугарско-турски преговори. —

Париз, 21. августа.

Преговори између бугарске владе и Порте ускоро ће се свршити са бугарским попуштањем у свима главним тачкама. Турска је спремна на сваку евентуалност, дочим је Бугарска исцрпена.

Цариград, 21. августа.

Порта је одредила за преговоре са Бугарима као делегате Осман Низами пашу, Храни беја и једног члана генералног штаба.

— Др. Радев у Букурешту. —

Букурешт, 21. августа.

Румунска је влада дала агреман за постављање дра Радева за бугарског посланика у Букурешту.

Предстоји обострано постављање посланика.

— Демобилизација. —

Цетиње, 21. августа.

Краљ Никола је са министрима и државним достојанственицима отишао у Колашин, где ће дочекати војску која се враћа из Македоније.

Сутра излази указ о демобилизацији.

Атина, 21. августа.

Краљевском је наредбом разрешена врховна команда, а постављен је генерални штаб.

Политички преглед.

— Немци против Чеха. Због држања Немаца у Чешкој дошло је у тој краљевини до **изнимнога стања**, које се састоји у том, да су дужности парламента пренесене на именовани земаљски управни комесаријат. Но упркос том изнимном стању није уставна слобода у Чешкој ни у једном случају окрњена. Састанци се држе по свој земљи а штампа износи мњења појединих политичара и расправља слободно свако питање као и за време парламента, а није апсолутизам као у Хрватској.

Аустријска влада налази се сада у великом шкрипцу. Њено попуштање Немцима у Чешкој силно јој се свети. Њима за вољу обишла је устав, а последица је тога, да су **сви аустријски Немци одлучили прећи у опозицију против кабинета** грофа Штирка, ако се не испуне жеље Немаца у Чешкој. У царевинском већу удружене су све немачке странке у посебну парламентарну групу под именом „Немачки народни савез“. Овај савез има стотину чланова, па је релативно најјача страначка група у заступничкој кући. Дакако да би се могла створити јача парламентарна група, кад се у Аустрији не би ишло за одржањем немачке превласти и на кормило дошли непристрани људи. Такова би влада имала уза се словенске народне заступнике, а подупирали би ју и други немачки чланови парламента. До тога мора доћи раније или касније, али сада се мора рачунати с оним, што постоји.

Немачки заступници на царевинском већу и на недавно распуштеном чешком земаљском сабору имали су свој састанак и створили су резолуцију, у којој протестују против уређења управнога комесаријата и износе своје посебне жеље, које су влади предложене. Уједно је закључено, позвати „Немачки народни савез“, нека ову резолуцију код владе поду-

пре, а за случај, ако ју влада не би уважила, нека у царевинском већу ступи у опозицију и влади објави борбу до крајности. „Немачки народни савез“ одржао је већ своју скупштину. и једногласно закључио, да прима предлог немачких народних заступника у Чешкој.

Крајем августа отишло је нарочито изасланство „Немачкога народнога савеза“ министру-председнику грофу Штирку, да му службено саопшти зехтеве немачких парламентараца у Чешкој. Међу тим захтевима налази се и тај, да се **не сме дирати у садашњи изборни ред** за чешки сабор. Немци се наиме боје, да ће земаљски управни одбор променити досадашњи изборни ред према праведном размеру становништва, а то њима не би ишло у прилог. Захтевају и то, да се са свога места садашњи намесник у краљевини Чешкој кнез Тун уклони и замени једним „непристраним“ управним чиновником. Управо због његове непристраности омрзли су Немци кнеза Туна. Овај високи достојанственик, рођак супруге престолонаследника надвојводе Фрање Фердинанда, заузео је садашње своје високо место на изричну жељу Његова Величанства краља. Кнез Тун је особа, уважена на превишњем двору, те је примио место намесника с изричном задаћом владаревом, да покуша све, што би могло довести до споразума између једнога и другога племена у краљевини. Али *у очима Немаца пристран је свако, ко је праведан* те не признаје господства Немаца над другим народима. Особито је занимива шеста тачка немачких захтева. Она не садржи ништа ново, него се њен садржај провлачи кроз све расправе и препирку у питању нагоде Чеха и Немаца од онога доба, кад се је народна свест код словенске наше браће почела будити. Немци наиме одлучно захтевају, да се краљевина чешка подели на окружја чешка и немачка. Окружја с већином немачком била би немачка, а чешком већином чешка. Управа у чешким окружјима била би чешко-немачка, а у немачким дакако само немачка. Пристану ли Чеси на тај услов, онда, и само онда попустиће им Немци у свима другим народним питањима. *Чеси* пак *не ће ни да чују о таковој нагодби.* Они знају, да би они крајеви, које би признали за немачке, били за увек за чешки народ изгубљени, јер би и чешке мањине у таковим местима лако ишчезле. Ма како мучна била борба, Чеси ће се борити и даље за своја права и не ће их се одрећи.

Да се види, како Чеси просуђују смерове својих немачких земљака, доносимо кратак извадак из изјаве једнога чешкога конзервативца. Он вели: „Немци у Чешкој као људи, који зрело мисле, морају ипак увидети, да ускраћујући чешком народу услове његова живота, раде и против општих државних интереса, јер чешки народ приказују као непријатеље државе. Пошто Немци свесно и свом енергијом тако раде, не може им пред очима бити друга сврха, него *комадање аустријске државе*, а сврха, што ју желе тиме постићи, не може бити друга, него *да се суседске земље прислоне немачком царству.* Али за то би требало рата, а пошто није могуће, док траје савез између Немачке и Аустрије, да до рата дође, њихова хајка није друго него дрмање овим савезом, из кога црпу снагу и енергију за безобзирни поступак против чешкога народа.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 22. августа 1913.

— **„Српски учитељски конвикт у Новом Саду“** примио је у *августу* о. г. од г. Бранка *Гајића*, равнајућег учитеља у Јаску 110 К чланарине. — Од г. Милана *Пантелића*, економа из Лединаца 102 К чланарине. — Од г. Стојана *Гашара*, кр. лугара Бумбековаче 6 К чланарине. — Од г. Милана Т. *Јовановића*, казанџије у Новом Саду 30 К прилога. — Од г-ђе Соке *Црнобрње* из Госпођинаца 52 К чланарине. — Од г. Лазе *Пејића* гостионичара у Варјашу 102 К чланарине. — Од г. Васе *Милинова*, економа из Шајкашсентивана 102 К чланарине. — Од г. Петра *Бошњаковића*, гостионичара из Голубинаца 102 К чланарине. — Од г. дра Миладина *Свињарева*, лечника у Новом Саду 20 К чланарине. — Од г. Ристе *Ерановића*, свећеника у Нишићу 102 К чланарине. — Од г. Душана *Милетића*, управитеља-учитељ из Кумана 242 К чланарине. — Од г. Марка *Перића*, економа из Чуруга 102 К чланарине. — Од г. Светозара *Шешевића*, из Чуруга 102 К чланарине. — Од г. Цветка *Ђикића*, учитеља у Суботици 242 К чланарине. — Од г. Ђорђа *Војновића*, велепоседника и правника из Инђије 2 К уписнине.

— **Румско српско певачко друштво** приређује у *недељу* 25. августа (7. септ.) 1913. у трговишту *Инђији* у башти „Хотела Инђија“ концерат с игранком под управом свога коровође г. Драгутина *Старог*. Чист приход дели Српско певачко друштво и Српски Соко у Инђији у равним деловима. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, а имена прилагача изнеће се на јавност. На забави свира музика ц. и кр. пешачке пуковније бр. 68. Распоред: I. део: 1. Ouverture: извађа војна музика. 2. Архангелски: „Господи, услиши“ пева мешовити кор. 3. Д. Јенко: „Свак' нек пева“ пева мешовити кор. 4. И. Бајић: »Песма Српских Соколова« пева мешовити кор. 5. Љ. П. Ненадовић: »Мрве хлеба« декламује г. Лазар Јовановић. 6. М. Топаловић: »Ој, облаци« пева мешовити кор. 7. Ст. Бинички: »Чини не чини« пева мешовити кор. 8. И. Глинка: Мешовити кор из опере »Жизњ за царја“ уз пратњу војне музике. II. део: Игранка.

— **Нова српска сликарка.** Г-ђица Јованка *Марковићева*, сестра земунског градоначелника дра Пере *Марковића*, изложила је на међународној изложби женских уметника у Турину (Esposizione internationale femminile di belle arti) три слике: „Жито“, „Рит“ и »Бара«, које су на себе толико свратиле позорност, да је „Жито“ откупила италијанска краљица Јелена. Млада је сликарка, као што нам се саопштава, добила прве импулсе за сликање од свога брата, а радила је у Београду, у Загребу, у Бечу и у Минхену; сада вредно наставља своје студије. Желимо младој сликарци најлепши успех.

— † **Љубомир Јанков.** Ових дана умро је у Српском Елемиру у наручју својих родитеља задарски свршени богослов Љубомир *Јанков*. Покојник је био јединац син сиромашних родитеља, који га гледаху као зеницу ока свога и жудно очекиваху, када ће већ доћи час, да им син сврши науке и да их прикупи око себе и старе дане да им ослади. Али сиротим родитељима не би суђено, да ту радост доживе. У исти мах, кад им је син свршио науке, сруши га тешка болест у кревет и кроз неколико месеци испусти своју племениту душу.

Покојник је сахрањен у прошли петак. Испраћен је и ожаљен од многобројних својих колега и целокупног грађанства свог родног места. У цркви се бираним речима опростио с покојником преч. г. *Стајић*, а на гробу врло дирљиво, ганувши све присутне до суза, свршени богослов Бошко *Пецарски*.

У покојнику родитељи губе јединца сина, другови добра друга, а народ српски ваљана свештеника.

Мир нека је пепелу његовом!

— **Девојачко васпиталиште Св. Мајке Ангелине у Будимпешти (IV. Váci utca 63.)** На захтев родитељима шаље заводске проспекте, даје обавештаје у погледу уписивања питомица за шк. г. 1913.|14. 194 51-90

НОВИЈЕ.

Петроград, 21. августа. Листови јављају, да ће се Сазонов по повратку из француске бање Виши састати са грофом Берхтолдом у Бечу.

Берлин, 21. августа. У овдашњим се дипломатским круговима уза све демантовање држи, да ће Делкасе напустити Петроград.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ „БРАНИКА“.

Начовић о бугарско-турским преговорима.

Цариград, 22. августа. Бугарски делегат Начовић изјавио је: Ми ћемо са Турцима преговарати по утврђеном програму само о одређењу бугарско-турске границе и о измени заробљеника. У интересу је пак Турске, да са нама закључи савез, јер више са њом нећемо имати спорних питања. Цариград од нас не ће више доћи у опасност, него од других.

Чешка криза.

Праг, 22. августа. Председник управне комисије гроф Шенборн изјавио је, како тврдња, да је управна комисија у унутрашњем званичењу увела чешки језик, не одговара истини, јер се комисија држи досадашњих одредаба. При постављању чиновника држи се размера 2:1 између Чеха и Немаца.

За 12. IX. спремају чешки ради кали велику манифестацију за нов изборни ред.

Хрватско питање.

Будимпешта, 22. августа. Јуче је држан министарски савет, који је трајао до 8 с. у вече. На њему се осим повишења регрута за наредну годину претресало и хрватско питање.

Ратне белешке из балканског рата.

— **Српски сељак за сина ратника.** Битољске „Општинске Новине“ доносе у својој рубрици „Наши дани“ ову дирљиву белешку:

„Један сељак из крушевачке Жупе дошао да обиђе сина-војника, који је оболео био од запаљења плућа. Обилазио га је у болници свакодневно. Син му је се у велико опорављао, тако да се сељак реши да се врати. Лекар је виђао сељака и приметио да последњих дана врло рђаво изгледа. Питао га је, шта му је, но овај је тврдио да му није ништа.

У очи дана поласка одвоји лекара на само. Једва се држао на ногама, дрхтао је и молио лекара:

„Молим ти се, господине, да ми даш неку објаву, да се могу бесплатно да возим железницом. Изнемогао сам, немам више трошка, *пет дана нисам ништа јео*, па се бојим нећу моћи пешке издржати до куће!“

Лекар нареди, да му се одмах да да једе и изради му карту.

Кад је ујутру требао да пође на станицу, приђе лекару и рече:

„Вала ти, господине, ево ти ове две банке, *чувао сам од својих уста!* Дај их моме сину, кад прездрави!“

— **Погреб тројице јунака.** На кршевима Говедарника погинула су три јунака: потпоручник Радоје *Дединац*, професор I. београдске гимназије, *Аранђеловић*, потпуковник, и *Боди*, капетан. Судбина је хтела да ови храбри борци са Једрена погину од убојних зрна своје „браће“ Бугара, за чије су добро били спремни да под зидинама Једрена пролију своју крв. Њихова телеса донесена су са Говедарника у Београд у среду 24. јула. Пред железничком станицом огромна је маса народа очекивала спровод палих хероја. Трубач трећег позива јављао је, да се одаје последња почаст јунацима, Музика краљеве гарде интонирала је посмртни марш и спровод се кренуо Вазнесенској цркви. У цркви је одржао говор свештеник *Милојевић*, затим пред црквом професор *Станојевић*. На гробљу је био потресан призор. Пријатељи пок. мајора Васића плакали су над његовом могилом. У спроводу је било неколико рањених официра, који су били под командом пок. Аранђеловића. Један је од њих — јунак са Једрена — својим говором необично потресао присутне.

Радоје Дединац био је један од најбољих наших картографа. Он је провео све време од почетка рата са Турском до своје смрти у војсци, иако га је *министарство три пута позивало, да буде у позадини* и да ради негде у канцеларији или своје ствари. Он је заборавио на своју породицу, вереницу и каријеру и положио је свој живот за отаџбину. Потпуковник Аранђеловић био је један од најспремнијих српских официра, а капетан Боди одликовао се необичним јунаштвом.

— **Жртве балканског рата.** Дописник италијанског листа „Corriere della Sera“ Гвелфо Чивинини тврди, да је у првом балканском рату *Бугарска* имала 350.000 војника, од којих је пало *80,000*, а утрошила је 1200 милијона.

Србија је мобилизовала 250.000 људи, од којих је *пало 30,000*, а утрошила је 520 милијона.

Грчка је мобилизовала 150.000 људи, од којих је *пало 10.000*, а утрошила је 280 милијона.

Црна Гора је мобилизовала 30.000 људи, од којих је *пало 8000*, а утрошила је 16 милијона круна.

Турска је мобилизовала 450.000 људи, од којих је *пало 100.000*, а утрошила је 1600 милијона круна.

У другом рату имали су *Срби 40.000*, а *Бугари 60.000 мртвих.* За други рат је потрошила Бугарска 720, а Србија 420 милијона круна. *Цео рат на Балкану стајао је 7000 милијона круна, а пало је 400.000 људи.*

Држимо, да су ови податци *претерани*, јер у првом рату Бугарска није мобилизовала 350.000 људи, него много мање, а не стоји ни то, да су Срби у овом рату против Бугара имали 40.000 мртвих.

— **Кобна заповест.** Из *Софије* пишу: Од оних, који су учествовали у првим бојевима код Кочана, већ многи леже рањени у овдашњим болницама, међу њима и један млад официр с размрсканим коленом. Тај официр прича страхоте о грозном убијању, иза кога далеко заостаје све оно, што беше у рату Балканаца против Турске. Бугари су на напад Срба свом снагом продрли напред те су тешком муком, под страховитом тучом топовских ђулади и пушчаних зрна, после тешких губитака могли да продру напред на неколико стотина корака. *То беше сасвим друкчији непријатељ од Турака*, који су на прву заповест „На нож! Напред!“ загребли. Ту је ваљало сваки корак мучно извојштити, па кад се најпосле дошло на јуришно одстојање, тако су нас Срби обасули убиственом брзом паљбом, да би била права лудост, јурити у сигурну смрт.

Баш кад се је пук укопао и почео појачавати ватру, дојури наједаред коњаник и преда команданту пука заповест армијског заповедника, да се паљба одмах обустави и да се иде натраг на пређашње положаје. После кратког саветовања с батаљоним заповедницима решио се пуковник, да армијској команди одговори, да се заповест услед очајне борбе с једним тако огорченим и фанатичним противником не може послушати, ако се не ће да жртвује без цели бар половина момака. Тај одговор је за тим и одаслат. Али мало за тим ево самог армијског команданта и већ издалека довикну, да та заповест долази од Врховне Команде и одмах се мора пошто по то извршити.

Ту више није било поговора. Истакоше белу заставу, мало по мало обуставише паљбу и трупе се повукоше. Чим Срби то опазише, обасуше бугарска одељења, која су се повлачила, *убиственом картечном ватром, која је просто покосила читаве компаније.* Кад се стигло у први заклон, *остадоше само још рушевине од пука*; од једног батаљона преостаде још само 30 момака, које морадоше просто разделити на остале батаљоне. После неколико сати опет дође заповест, да се вратимо на пређашње положаје, које таман напустисмо. С каквим смо осећајима онда ишли напред, може се мислити. Ко је дао несретну заповест? Свакако ће тражити кривца па и наћи. Свакако је онај, који даде ту заповест, хтео свет да увери о мирољубивости Бугарске (?!), која бајаги ни онда није хтела рата, кад су буктиле већ читаве битке.

— **На Говедарнику су Бугари претрпели огроман пораз.** Накнадно се сазнаје, да су на Говедарнику *Бугари претрпели страховит пораз.*

Кад су српске трупе наступиле на Велики Говедарник, наишле су на *масу бугарских гробова*, међу којима је био и гроб команданта бугарског XXIII. пешадијског пука, што се види из натписа на гробу. Поред тога ту је сахрањен и већи број бугарских виших официра. Број бугарских рањеника код Говедарника, према исказу заробљеника, износи преко **4000**, и то махом од шрапнелске ватре.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

II. Исказ

добровољних прилога у фонд за издржавање **Српске Више девојачке школе у Новом Саду**, предатих Добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња.

По 200 К: Добротворна Задруга Српкиња у Меленцима.

По 100 К: Српска Штедионица д. д. у Новом Саду, Браћа Миросављевићи, *) Српска православна црквена општина у Перлезу.

По 50 К: Др. Милош Бокшан, Анастасија Адамовић, Мила Радовановић, Бачкопотиска Штедионица у Ст. Бечеју, Црквена општина у Ст. Бечеју, Јулка Владе Стефановића, Црквена општина у Земуну, Добротворна Задруга Српкиња у Ст. Футогу.

По 30 К: Лека Ракић, Тоша Николић.

По 25 К: Јулка Радовановићка (сад по други пут, свега 50 К), Божана Паје Латинчића.

По 20 К: Вида Давидовац, Др. Миладин Свињарев, Др. Игњат Павлас, Софија удова Петровић, Др. Јефта Стојаковић, Милан Попић апотекар, Милан Т. Јовановић, Црквена општина у Врањеву, Црквена општина у Ади, Даринка Павловић рођ. Максимовић, Црквена општина у Суботици.

По 11 К 20 п. (1 царски дукат): Браћа Мирилов.

По 10 К: Јелена Јовановић, Милица Јојкић, Уредништво „Српства“, Др. Александар Моч, Др. Бранко Николић, Ивана Љубиша, Софија Драголовић, Јован Тотовић, Даница Вуковић, Сава Ф. Оберкнежевић, Стеван Ћирић, протосинђел Гедеон Критовац из Каменице уместо венца † Дру Душану Милићу, Љубица уд. Ђорђевић у Будимпешти, Црквена општина у Сегедину, Филип Михајловић, Терезија Саве Стојковића, Милана Ружић рођ. Максимовић (даваће сваке године по 10 К), Катинка Барусковић, Цвета Гавриловић, учитељица у Надању.

По 5 К: Олга Трифковић, Велинка Шилић, Милена Максимовић-Моч, Милан Јовановић Вакин, Латинка Миличић, Ђура В. Јовановић, Васко Грујић, Влад. Ћирић, Влад. Ненадовић, Олга Марка Вилића, Јулијана Јефтић, Ђорђе Зурковић, Марија уд. Ф. Оберкнежевића, Управа манастира Лепавине, Јованка Мирилова рођ. Јовановић, Катица Михајловић, Рацко Поповић, Ђока Милић, Управа манастира Раковца.

По 4 К: Ана Манојловић.

По 3 К: Катица Сајдл, Ана Сајдлова.

По 2 К: Катица Бокшанова, Катуша Бојина, Максим Јовановић, Душан Марковић, Текла пл. Стојчевић, Јелка Велић, Сава Јанковић, Ђура Вукадиновић, Богдан Бојкић, Ђорђе Ћирић, Стеван Ј. Капамација, Др. Ђорђе Дебељачки, Максим Дамјановић, Др. Бранко Николић, Др. Ђура Трифковић, Стеван Живковић, Љубомир Слепчевић, свештеник уАди, Гавра Драгин потпредседник уАди, Паја Седмаков и Мита Јовановић, одборници уАди, Даница Ивошевићка, Лаза Милутиновић, Лука Малетић, Никола Николић, Сава Керац, Катица Панаотовић, Марија Гавриловић, Васа Гавриловић, Катица Гајин, Десанка М. Радонић.

По 1 К: Даница Сремчевић, А. Марковић, Владимир Арновљевић, Стеван Јанковић, Катица Ћисаловић, Ђорђе Ивковић, Сава Мољац, Војислав Ковачевић, Н. Н., Владан Лотић, Иван Малешевић, Милица, Маленчић, Драгиња Узелац, Ђока Мунћан, Драгутин Сланкаменац, Јоца Керац, Јуца Јовановић, Милева Манојловић, Софија Павковић, Јелена Савић, Јефта Панић, Паја Манојловић, одборник из Аде.

По 50 пот.: Вељко Добановачки, М. Ђуричић, Н. Н., Зарија Јовановић.

По 40 пот.: Драгиња Прерадовић.

Свега *1620.60* Круна, у првом исказу 2137.20 К, укупно: К **3757.80**.

Свима овим племенитим прилагачима у име задруге топло захваљује

У *Новом Саду*, 9 (22.) авг. 1913.

Катица Меанџић
благајкиња.

*) Сви су из Новога Сада, где год није означено које друго место.

Изкр. концес. петроварадинске трг. школе.

Дана 10. септ. т. г. опет почиње вишемесечни течај за двоструко књиговодство и друга контоарска знања. Јемчим за темељну спрему и успешан испит на трговачким школама у Грацу или Бечу. Они, који немачки говоре, могу после краткотрајне личне наставе ову писмено наставити. Обавештај само уз марку за одговор.

Проф. Ј. МОГАН, Н. САД, Футошка ул. 104.
318 2—3

СПАС ЧОВЕЧИЈЕГ ЖИВОТА! Препоручујем сваком оном који болује од опасне болести јектике или запаљења плућа; мој светски проналазак који још нико до данас пронашао није осим ја, до данас су хиљаду хиљада животом платили од те опасне болести, ал пошто сам ја тај лек сам пронашао где је до данас сваком најбоље помогло, зато пак кога је год затекла та грозна болест, а нарочито код нашег света, ово је за њега спас зато нек се сваки на мене обрати где се одмах упутство од мене добија, који га год буде поручио тај ће одма за 14 дана видети да делује много лакше и да на боље иде. Адреса: W. MARINOVIĆ WIEN II. OBERE-DONAU 63. I./34. 315 3 40

Дражбена објава

којом се објављује, да ће се 16. септембра по нов. у 3 сата по подне у заводским просторијама одржати дражба свих оних драгоцености, које су под ниже означеним бројевима заложене:*)

1310	8081	8544	8821	8977	9262
1561	8148	8571	8830	8980	9270
1935	8161	8617	8858	9006	9292
2103	8194	8620	8862	9016	9303
2159	8208	8622	8863	9024	9317
2585	8273	8624	8880	9036	9319
2682	8289	8685	8885	9042	9326
3139	8306	8733	8890	9076	9328
3295	8381	8749	8901	9084	9329
3358	8391	8754	8922	9089	9331
5940	8456	8760	8932	9092	9334
6122	8469	8773	8948	9165	9335
6136	8514	8782	8949	9198	9338
6395	8536	8805	8951	9199	
8057	8543	8809	8976	9209	

Нови Сад, 1. септембра 1913.

ЗАЛОЖНИЦА
Централног Кредитног Завода д. д.

*) Поједини заложени предмети могу се од 15-ог септембра до дана дражбе по подне од 3—5 с. видети у заложници.

Др. Лаза Марковић
лекар

вратио се с пута у Нови Сад и прима болеснике од 11—12 и 3—4 сахата у свом стану на Деаковом Тргу број 3. 321 3—3

Кечкеметске
винске пресе

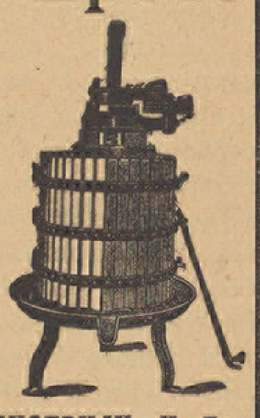

поуздане, изврсне конструкције доставља из фабрике продуктивне задруге кечкеметских обртника гвожђа као члана L. C. K. G. средиште за куповање у новчење

ЗАДРУГА ЗА ИНДУСТРИЈУ И ДОМАЋУ РАДИНОСТ BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT БР. 36.

273 Тражите ценовник. 8 13

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО
„РУСАНДА“
У МЕЛЕНЦИМА

(Торонталска županija) — у јужној Угарској.

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално леч и **Севотине, хроничну ревму, Скрофулу** у: свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести**, које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток**, и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **костобоље**, Caries, Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели леуо.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе. Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк**, са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард**, стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље 132 99 100

УПРАВА КУПАТИЛА „РУСАНДЕ“.

ЂАЦИ (СРБИ)

из бољих кућа примају се, где ће бити под родитељским надзором, добро храњени. — Здрав и видан стан са улице. Ближи обавештај даје администрација „БРАНИКА“.
309 7-8

НОВА БАЛКАНСКА МАПА.

Најновија Балканска мапа, са новоопредељеним границама, која је ових дана у Београду изашла, стаје 1 К. Ко жели набавити ову нову српску мапу, ваља новац да пошаље унапред на адресу 310-4-6

КЊИЖАРА ЂУРЕ СУБОТИЋА У ПАНЧЕВУ.

Продајем
50 акова вина од г. 1911.
300 акова вина од г. 1912.

Вино је **бело** и врло добре каквоће. **Цена умерена**. — Ближе обавештаје даје **Божа Никетић** гостионичар на Рибљој пијаци у **Новом Саду** или **МИТА НИКЕТИЋ У КАМЕНИЦИ (у Срему)**
320 2—3

ТРГОВЦИ! Обратите се на:
трговачки биро
за изравнање
Максима
Светозара Вајса
Нови Сад (Ujvidék)
Дунавска улица број 21.

пре него што Вас туже и оврха се спроведе и при том излишан трошак се нагомила. Зато, одмах, како видите и осетите, да не ћете моћи Вашим обвезама и плаћањима одговарати, обратите се на горњу фирму. 308 7-10

КУЋА НА ПРОДАЈУ.

У Новом Саду у Сечењијевој улици продаје се кућа број 16. из слободне руке 327 1—3

ПОБЛИЖИ ОБАВЕШТАЈИ СЕ ДАЈУ У ЗРИЊИ ИЛОНА УЛ. БР. 28. У РАДЊИ.

СТАН

У НОВОМ САДУ, у кући „**ДОБРОТВОРА**“, некада Ђорђа Вукичевића у Змај-Јовановићевој улици, састоји се из 4 собе са улице, 1 из дворишта, са кујном, великим шпајзом, затвореним ходником, подрумом, таваном и три шупе, издаје се од 1-вог новембра т. г. — Рефлектанти нека поднесу своје понуде управитељу „ДОБРОТВОРА“ у Н. Саду.
326 1—3

УПРАВА.

ОГЛАС.

Поводом смрти дра Младена Ивковића упражњено је место

фискала

код **Темишварске Српске Штедионице.** Срби одветници, који би вољни били настанити се у Темишвару, нека се брате ради обавештаја о дужностима и приходу на управу штедионице до 15. септембра 1913. по н. к.
1—1 324

Слано Купатило
у Старом Сланкамену

отворено од 1. маја до 1. октобра.

Сланача специјално лечи: ревматизам зглобова и мишића, ексудативно запаљење у трбушној дупљи, материци и јајницима; све врсте катастралних запаљења; малокрвност, бледуњавост и шкрофулозу сви у облика; жигове и севотине; извесне врсте кожних болести. 46 136—150

Купатило има 60 елегантно намештених соба са ценом од I до 4 К; лепу пространу новосаграђену рестаурацију са добрим јелима и пићем, сталну музику која трипут дневно свира.

Ближа извешћа и проспекте бесплатно даје

ШТЕДИОНИЦА У СТ. ПАЗОВИ.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво Браник

Електрична штампарија д. д. Браника у Н. Саду.